

Siniša Vuković
Selca, Split

ANTROPONIMIJA VRISNIKA

– Nadimci i prišvarci mjesta Vrisnik na otoku Hvaru –

UDK: 811.163.42'373.232.1(497.5 Vrisnik)

Rukopis primljen za tisak 12.10.2006.

Izvorni znanstveni članak

Original scientific paper

Recenzenti: Živko Bjelanović, Sanja Vulić

U ovom se radu obrađuju nadimci i prišvarci mjesta Vrisnik na otoku Hvaru. Prikazana antroponimijska građa sakupljena je terenskim istraživanjem tijekom veljače i ožujka 2003. godine. Broji ukupno 156 jedinica koje su sakupljene na uzorku od oko 220 stanovnika. Rad se sastoji od dva dijela: prvi je opisni i analitički, dok je drugi pojmovni i donosi antroponime poredane abecednim redom na način rječnika.

Ključne riječi: *nadimak, prišvarak, antroponimija i imenica.*

I. DIO

0. Uvod

Vrisnik je mjesto u središnjem dijelu otoka Hvara, okrenuto je u pravcu sjevera i smješteno je na oko 150 metara nadmorske visine.¹ Za razliku od nekih susjednih mjesta – kao što su Pitve i Vrbanj – Vrisnik nema svoju luku. Upravo je spuštanjem stanovnika iz Pitava, u potrazi za izlazom na more, nastalo današnje središnje mjesto tog dijela otoka, mjesto Jelsa, dok je preseljenjem dijela žitelja Vrbanja nastala Vrboska. Usprkos tome, jezične odlike Pitava i Jelse s jedne strane, te Vrbanja i Vrboske s druge, nemaju onoliko eksplicitnih istosti, koliko se barem očekuje slijedom spomenutih genetsko-historiografskih

¹ Vrisnik katastarski pripada Općini Jelsa, od koje je udaljen oko 4 kilometra.

činjenica. Dapače, idiomi Jelse i Vrboske imat će više zajedničkih jezičnih odlika, nego li što će ista mjesta imati dodirnih točaka s govorima naselja iz kojih su ponikli.

Svojevrsna brdska izolacija odredila je stanovnike Vrisnika² uglavnom prema težačkim poslovima (ali i općenito poljoprivrednim),³ iako se dio žitelja u desetljećima za nama preselio u neko od obližnjih mjesta uz more, ponajprije Jelsu. Dobrano sačuvavši svoj identitet izvan izravnog dohvata globalizacijskih i inih turističkih socijalno-kulturnih intervencija, vrisnički je govor uspio pružiti otpor adstratu i svakom drugom izvanjskom utjecaju na organski idiom. Iako se val civilizacijskih procesa ne može izbjeći ni na naoko netaknutim prostorima (kakav prostor Vrisnik svakako jest), nemoguće je da se makar malo ne manifestira odraz globalizacijske vreve i opće svakidašnjice na ovoj organskoj zajednici. Međutim, utjecaji koji se zrcale kod današnjih izvornih govornika u Vrisniku mali su, što omogućuje da se ovaj govor proučava anketiranjem (po mogućnosti) najstarijih stanovnika. No, kolikogod današnji govor bio originalan i kolikogod on vjerno podsjeća na govor davnih vremena, ipak postoji razlika deskripcije arhetipa koji je tumačio Mate Hraste, odnosno opis koji na istoj jezičnoj mikrocjelini nudimo mi u ovom radu.

Spomenusmo selidbu u Jelsu. Nadimci i prišvarci vrisničkih obitelji, koje u času zabilježbi obitavaju u Jelsi, jesu ovi: *Būlan*, *Gvardalamić*, *Lūpēž*, *Marćón*, *Mikolāmija*, *Mūrat*, *Mūrvice*, *Pōlā*, *Pūzē*, *Šāla*, *Ūšijac*, *Ždrīn*.

Međutim, naišli smo i na imena nekih obitelji iz Vrisnika, koje su se odselile s otoka. Dokumenti koji su nam na raspolaganju govore da je njihovo novo utočište bilo poluotok Pelješac. U prvom slučaju riječ je o dvije obitelji čija su prezimena među mnogoljudnijim u Vrisniku: Grgičević i Gundulić.⁴ Nikola Grgičević, sin Stjepana Grgičevića i Kate Biličić, odselio se 1872. godine u Podvlašticu.⁵ Budući da nije imao muških potomaka, ova je obitelj ubrzo izumrla.⁶ Drugi slučaj tiče se Nikole Gundulića, sina Antuna Gundulića i Marije Grgičević, koji se ljeta Gospodnjega 1840. preselio u Karmen.⁷ Kao i na primjeru prethodne obitelji, i ova je izumrla ne dočekavši početak XX. stoljeća. Treći slučaj vezan je uz obitelj Ostojić, koja nije odveć brojna u Vrisniku. Dominik Ostojić, sin Ivana Ostojića i

² Prema lokalnom izgovoru stanovnik Vrisnika je *Vrisničānin*, stanovnica je *Vrisniška*, a samo mjesto je *Vrisnik*.

³ Potvrdu takvoga stajališta pronašao sam u članku Viska Dulčića: "Na Hvaru ima takvih napuštenih pastirskih naselja, a ima ih koja i danas postoje u pomalo neobičnom kontinuitetu, kao npr. Humac-naselje sela Vrisnik, za koje se prije govorilo da u njemu nitko stalno ne stanuje, a da uvijek ima ljudi u njemu (osim na Božić i Uskrs). Naime, Vrisničani imaju dosta plodnog zemljišta i malo obraduju zemljište oko Humca, koje je krševitije, ali pošto nemaju u blizini sela mnogo šume, uvijek je neko u Humcu, gdje ima lijepih kuća i crkva. Vrisničani tamo više nemaju stoke, ali dolaze radi sječe drva, takalja za vinograde, trave i 'kiča' za koze". Visko Dulčić: *Nastanak sela Rudine. Prilozi povijesnoj građi o naseljima na otoku Hvaru*, "Hvarski zbornik", br. 2, 1974., str. 277.

⁴ Vjerojatno je došlo do pogreške kod prepisivača matičnih i inih knjiga u XIX. stoljeću, otkada i datiraju izvori na koje se pozivamo. Jer, ovo se prezime zadnjih desetljeća u Vrisniku pojavljuje samo kao Gurdulić, a nikako u obliku Gundulić. No, bit će da je oblik Gurdulić ipak nastao od starijeg izraza, Gundulić, koje po Petru Šimunoviću dolazi od imenice *gondola*. Vidi opširnije u Šimunovićevoj knjizi *Hrvatska prezimena*, Zagreb, 1995., str. 17.

⁵ Nenad Vekarić: *Hvarani na jugozapadnom dijelu Pelješca u 18. i 19. stoljeću*, "Hvarski zbornik", br. 5, 1977., str. 277.

⁶ Ibidem.

⁷ Ibidem.

Marije Gurdulić, odselio se 1874. godine u Trpanj.⁸ Sudbina je htjela da se doseljenici iz Vrisnika ne zadrže dugo na pelješkom tlu. Ne ostavivši muških potomaka, i ova je obitelj u nekoliko desetljeća izumrla.⁹ Šteta je što pored obiteljskih naziva nisu navedeni i nadimci.

Pisani tragovi dosadašnjih proučavatelja vrisničkoga govora vrlo su oskudni. Sustavna analiza jezičnih karakteristika nikad nije dosljedno i primjereno provedena, tako da je još uvijek ostalo otvoreno pitanje opisa i raščlambe osobina idioma, kojim se služe stanovnici mjesta o kojem pišemo.

Pokušaja da se panoramskim pregledima makar i malo prikažu najosnovniji jezični izuzeci vrisničkoga govora zabilježili smo u radovima Mate Hraste i Petra Šimunovića. No, njihovi su prilozi uglavnom smjerokazi dijalektolozima, a ne upute istraživačima koje bi se imale primijeniti pri detaljnim analizama na fonološkoj, morfološkoj ili leksikološkoj razini.

Također, pisani izvori s vrisničkim nadimcima još su manje dostupni, a gotovo jedino do čega je moguće doći jesu pojedini objavljeni popisi partizana. Među tim škrtim publicističkim faktografijama pronašli smo ime Jakov Bojanić-Johančić, kojeg se – kao jedinog Vrisničanina – navodi na popisu od 35 boraca partizanske čete "Matij Ivanić".¹⁰ Na drugom mjestu nalazi se popis dobrovoljaca koji su otišli ratovati na kopno: "Iz Vrisnika su u januaru pošli: Aleksa Rubinić Prošpera, Ivan Gurdulić Marina, Andre Grgičević Antin, Nikola Franičević Antin i Jure Franičević Antin".¹¹ Međutim, ovdje se ne navode eksplicitni nadimci, nego se u administrativnoj maniri ističe tek ime oca.

Za razliku od doista malog broja dijalektoloških radova u korist vrisničkog idioma, umjetnički tekstovi – u prvom redu čakavska poezija – odvojili su od zaborava mnoge riječi i fraze. U dijalektalnim djelima braće Marina i Jure Franičevića, te manje ambiciozne Anke Carić,¹² vrisnički je govor dobio zaista reprezentativnu poeziju, a nije manje važno ni sve leksičko blago koje se u njoj nalazi.

Prvi se, od slavne braće, čakavskom zbirkom bio oglašio stariji Marin, kojem je splitska Matica hrvatska tiskala knjigu *Sve masline* (Split, 1971.). Ona je zbir autorova čakavskog pjesnikovanja, a akcentuaciju je izvršio Mate Hraste. No, iako se u pouzdanost njegova uha nema razloga sumnjati, ugledni je dijalektolog pojedine slogove bilježio dugouzlaznim štokavskim akcentom (á), na koji se u Vrisniku ne može naići. Pogotovo ne prije više od tri desetljeća, kad su i nastajale Hrastine zabilježbe. S obzirom na to da je on akcentuaciju vršio prema kazivanju autora, slobodni smo pretpostaviti da je sam Marin Franičević – živeći i djelujući dosta vremena izvan svojega rodnog mjesta – bio poprimio štokavske naglasne odlike u svojem idiolektu, koje su ipak morale ostaviti traga i na njegovom izgovoru

⁸ Nenad Vekarić: *Hvarani na Peljescu II*, "Hvarski zbornik", br. 6, 1978., str. 244.

⁹ Ibidem.

¹⁰ Vinko Belić i Zorko Miličić: *Hvarska dobrovoljačka partizanska četa "Matij Ivanić"*, "Hvarski zbornik", br. 3, 1975., str. 77.

¹¹ Sibe Kvesić: *NOP na Hvaru nakon paljenja Vrbanja i Dola*, "Hvarski zbornik", br. 4, 1976., str. 107.

¹² Anka Carić objavila je nekoliko zbirki čakavske poezije, među kojima je najznačajniji njezin prvijenac, *Friž na sarcu*, koji je publiciralo Radničko sveučilište "Đuro Salaj" iz Splita, 1986. godine. Zbirka je akcentuirana i po svemu sudeći vrlo pouzdano, ali se nigdje u knjizi izrijeком ne navodi ime priređivača i akcentuatora.

vlastitog idioma.¹³ Međutim, akcentuirani fragment koji donosi Petar Šimunović na jednom drugom mjestu,¹⁴ vjerni je prikaz naglasnih osobina ovoga govora. Potonji dijalektolog također je nadodsječnu razinu Franičevićevih stihova bio odredio na temelju kazivanja samog autora.

Drugi pjesnik, Jure Franičević-Pločar, čakavskom knjigom predstavio se u izdanju Čakavskog sabora, koji mu je objavio knjigu *Šaka zemje* (Split, 1974.). Knjiga je u cijelosti akcentuirana, a ime akcentuatora nije naznačeno. Ma tko on bio, posao je obavio vrlo pouzdano i znalački: akcentuacija zbirke *Šaka zemje* odgovara osobitostima vrisničkoga govora, koje smo zatekli u našem istraživanju na licu mjesta. U njoj je zatečeno ono stanje naglasnih karakteristika, u koje smo se i sami uvjerali, i koje opisujemo u dijelovima ovog rada koji slijede. Knjiga koju spomenusmo, jedina je čakavska stihozbirka koju je Jure Franičević Pločar objavio za života. Posthumno mu je publicirana izvrsna knjiga *Friži*, u izdanju Književnoga kruga (Split, 2001.), koju je sastavio i kolacionirao Mirko Prelas. Akcentuaciju je izvršila Katja Tresić Pavičić i u njezin se rad može pouzdati.

Pa ipak, ni na tim jezičnim primjerima nisu se mnogo zadržavali dijalektolozi, čak ni oni koji su priređivali izabrane pjesme braće Franičević. Obojica su bili dobili reprezentativno izdanje u prestižnoj biblioteci *Pet stoljeća hrvatske književnosti*, ali se niti jedan priređivač nije ozbiljnije dijalektološki pozabavio njihovim čakavskim pjesmama. Djelo Marina Franičevića priredio je Šime Vučetić,¹⁵ dok je izbor iz djela Jure Franičevića Pločara načinio Slobodan Novak.¹⁶

U ovom radu zanima nas antroponimijska građa naselja Vrisnik, koju smo prikupili u terenskom istraživanju.¹⁷ S obzirom na to da je to iskonska građa, selektirana na licu mjesta i bez prenošenja iz inih pisanih dokumenata, smatramo je dragocjenim i originalnim prinosom proučavanju kako onomastičkih karakteristika mjesta, jednako tako i istraživanju jezičnih tipičnosti općenito. S ovim se postulatima izravno nadovezujemo na profetske zazive Božidara Finke,¹⁸ koji je u svojim radovima trgao od zaborava mnoge osobitosti pojedinih dijalekata, ali je i neumorno upozoravao na važnost ustrajanja u dijalektalnim proučavanjima.

Iako se u abecedariju vrisničkih nadimaka i prišvaraka ne nalazi reprezentativna dijalektalna građa koja bi omogućila dubinsko, precizno i peremptorno određivanje fonoloških, morfoloških i tvorbenih tipičnosti vrisničkoga govora, donesena antroponimijska

¹³ S popriličnom sigurnošću iznosim ovo stanovište, jer ga temeljim na iskustvu koje sam ostvario na primjeru pjesnika Zlatana Jakšića iz Selaca na Braču, otkuda i sam potječem. Naime, on je pisao isključivo čakavsku poeziju na selačkom idiomu, ali je zbog dugogodišnjeg izbivanja iz mjesta – živeći uglavnom u Zadru i djelujući kao sveučilišni profesor – u njegov materinski selački govor ušlo obilje štokavizama, koje je pokušao čakavizirati. Također, njegov je selački čakavski govor potpao dijelom pod utjecaj adstrata, što prepoznajem i u akcentuiranim pjesmama Marina Franičevića.

¹⁴ Petar Šimunović: *Jezič-govor Hvarana*, "Otok Hvar", monografija, Zagreb, 1995., str. 260.

¹⁵ Marin Franičević, *Pet stoljeća hrvatske književnosti*, knjiga 133, Zagreb, 1976.

¹⁶ Jure Franičević-Pločar, *Pet stoljeća hrvatske književnosti*, knjiga 143, Zagreb, 1977.

¹⁷ Terensko istraživanje u potrazi za nadimcima Vrisnika provodio sam u nekoliko navrata tijekom veljače i ožujka 2003. godine. U tome mi je pomogla obitelj danas pokojnog Ivana Bogdana. Gospodin Bogdan preciznim mi je izgovorom kazivao oblike nadimaka i imena njegovih bivših i sadašnjih sumještana, tako da je akcentuacija izvorna i pouzdana. U vrijeme prikupljanja rečene građe, Ivan Bogdan bio je jedan od najstarijih Vrisničana, koji je čitav život proveo u svojem mjestu. Upravo taj fakt smatram dodatno važnim za pouzdanost ovog rada.

¹⁸ Božidar Finka: *Čakavska jezična problematika*, "Čakavska rič", br. 2, 1972., str. 5. – 10.

građa svejedno može ukazati na neke od odlika morfonoloških karakteristika dotičnog idioma. Premda nam u ovom radu nije namjera eksplicitno elaborirati morfonološke posebnosti vrisničkoga govora, na ograničenom uzorku ovdje prikazane leksičke građe mogu se, dakle, ustanoviti pojedine jezične odlike. Posebno ističemo izgovor glasa što ga bilježimo grafemom *ć*, koji je umnogome različit od istovjetno pisanoga grafema u standardu. Stanovnik Vrisnika taj glas izgovara mnogo mekše, nego li što ga izgovara štokavac. Posrijedi je bezvučni palatoalveolar /tʰ/, koji se u stražnjem nepcu artikulira iza standardnojezičnog fonema *ć*. Ovakav omekšani izgovor glasa *ć* česta je pojava u čakavskim govorima na tlu primorske Hrvatske (posebice na otocima), pa se čitatelj na ovom mjestu s tom pojavom zacijelo ne susreće prvi put.

Kao i u prijašnjim radovima ove vrste, i na ovom mjestu odlučili smo se za model djelidbe cjelovitog antroponimijskoga korpusa na:

1. nadimke i
2. prišvarke.

Pod nadimkom podrazumijevamo obiteljski naziv koji je dotičnoj rodbinskoj zajednici nadjenut odavna, i prenosi se kroz više naraštaja, dok pod pojmom prišvarka predmnijevamo onaj nadjevak, koji je naknadno pridodan osobi koja već nosi obiteljski nadimak (na primjer, prišvarak **Gāšper** unutar nadimka **Frōnčevi**).

1. Naglasne osobine vrisničkoga govora

1. 1. Inventar naglasaka

Govor Vrisnika tipizira klasični čakavski troakcenatski sustav s ikavskim refleksom jata. Prema podjeli koju je proveo Dalibor Brozović,¹⁹ vrisnički idiom spada u prvu od ukupno pet cjelina koje su stratifikacijski određene prema vrstama i položaju naglasaka.

Čakavski govor Vrisnika poznaje dva silazna akcenta i jedan s uzlaznom intonacijom. Silazni su kratki (*ā*) i dugi (*ā̄*), dok je uzlazni dug, a prepoznajemo ga po uobičajenom nazivu čakavski akut (*ā̇*).

Pored kvalitativnih vrijednosti prozodije spomenutoga govora, postoje i one kvantitativne. Mislimo pritom na dužinu sloga, koja se u ovdje donesenoj građi javlja isključivo na slogovima prije pada akcenta (*ā̇*).

Tema ovog članka nije detaljno opisivanje akcentuacijskih osobina vrisničkoga govora. Za potrebe tako minuciozne deskripcije naglasnih tipičnosti, naime, trebalo bi se ozbiljnije pozabaviti fonološkim i morfološkim karakteristikama razmatranoga govora. Ovdje smo samo skicirali akcenatsku strukturu vrisničkoga idioma, jer priložena antroponimijska građa nudi mogućnost upoznavanja s inventarom vrisničkih naglasaka, kao što pruža priliku i za panoramski pregled distribucije tih istih naglasaka. U tom smislu, na ovom mjestu analiziranu distribuciju naglasaka u vrisničkom govoru treba shvatiti kao skicu uspostave konačnoga pregleda sa svim (najvažnijim) naglasnim osobinama ovog idioma.

¹⁹ Samardžija Selak: *Leksikon hrvatskoga jezika i književnosti*, Pergamena, Zagreb, 2001. Vidi natuknicu Dalibora Brozovića, *čakavsko narječje*, str. 98-100.

1. 2. Distribucija naglasaka

Kao i u većini čakavskih govora, i u vrisničkom idiomu naglasak se može naći na bilo kojem slogu unutar riječi.

Već i letimičnim pogledom lako je konstatirati kako se u nadimcima i prišvarcima najučestalije pojavljuje kratkosilazni naglasak, zatim dugosilazni, dok je po čestotnosti realizacija najrjeđi čakavski akut.

1. 2. 1. Kratkosilazni akcent

Na uzorku od 156 jedinica u ovoj nomenklaturi, kratkosilazni naglasak pojavio se 75 puta, što znači da je zastupljen ukupno 48.07 posto.

Na kratkosilazni akcent naići ćemo u jednosložnim riječima, te na svim slogovima u višesložnim riječima.²⁰ Primjeri:

Āntela, Bĕpica, Jāpan

Filīpovi, Gargičevi, Pardīlo

Mašurīna, Mikolĕtinovi, Stipaničevi

Kūšā, Lasīč, Pōlā.

Kako se može vidjeti iz nekoliko zadnjih primjera, kratkosilazni akcent pojavljuje se nakon prednaglasne duljine sloga. Beziznimno, u svim situacijama kod navedene antroponimijske građe, nakon kvantitete nalazit će se kratkosilazni naglasak. Dugosilazni akcent, cirkumfleks, nakon kvantitete realizirat će se u nekim kosim padežima, dok je situacija pojave čakavskog akuta u kombinaciji s kvantitetom istinski raritet.

1. 2. 2. Dugosilazni akcent

Kao i u slučaju prethodne vrste naglasaka, i ovdje je posve identična situacija. U fundusu od 156 imena zatekli smo njih 60 s dugosilaznim akcentom. U statističkom smislu to znači da se dotična vrsta naglasaka pojavljuje u 38.46 posto slučajeva.

Na svim slogovima moguće je naići na dugosilazni akcent. Evo primjera za to:

Bōjetovi, Ćimula, Vlōhotovi

Levadūra, Marijōnovi, Šekujōtovi

Cvitōn, Ivōn, Ždrīn.

1. 2. 3. Čakavski akut

U okviru nadimaka i prišvaraka najmanje se od registriranih naglasaka u vrisničkom govoru rabi čakavski akut. Na istom uzorku koji ovdje prilažemo zatekli smo ukupno 25 natuknica koje na sebi imaju akcent s dugom uzlaznom intonacijom, a to znači da se njegova izraženost pojavnosti izražava s 16.02 posto.

²⁰ U građi koju ovdje donosim nisam naišao niti na jedan primjer u kojem bi se kratkosilazni akcent zatekao na jednosložnoj riječi. Osim u slučaju dvoleksemske natuknice Divjī Pōp. No, istraživanjem na terenu višekratno sam se uvjerio kako takve riječi sigurno postoje. Na primjer: *cōk, pās, pōt...*

Čakavski akut također se realizira na svim slogovima, a istraživač vrisničkoga govora naći će ga i u jednosložnim riječima. Primjeri:

Brāco, Čādor, Mūrvice

Bujāsovi, Marīnčevi, Šijāvavac

Jakīc, Mitūj, Šervī.

Nepodudarnost u brojčanim izračunima bit će vidljiva iz razloga što smo mi znamenkom 154 odredili svaku leksičku jedinicu ovoga rada zasebice, pritom se ne usredotočujući posebno na one nadimke i prišvarke koji se sastoje od dva člana (recimo *Divjī Pōp* ili *Mōli Marīn*).

1. 3. Dvostruki naglasak

Kao i u većini čakavskih leksema, i u vrisničkom je govoru mogućnost da se dva akcenta zateknu na jednoj riječi svedena na minimum. Realizacija dvaju akcenata unutar jedne riječi naprosto je nemoguća, iako se u literaturi mogu naći brojni primjeri za to. Međutim, suvremena dijalektologija i akcentologija takve mogućnosti smatraju iznimkama. Najčešće je to situacija kod superlativa s tri ili više slogova, ali se u nominativima jednine kod imenice gotovo nikad ne ostvaruju.

Dvostrukost akcenta unutar jednog nadimka ili prišvarka, u ovom smo radu zaticali jedino u primjerima kad se sam naziv sastoji od dvoleksemske natuknice. Primjeri za to jesu sljedeći:

Divjī Pōp, Mōli Marīn, Mōli Prōšpe

Šamīn Cibīb, Vēli Marīn, Zija Grānde

U jednom jedinom slučaju zatekli smo dvočlanu natuknicu u kojoj je s jednog člana izostao akcent. Posrijedi je prišvarak: *Meštře Ivānić*.

1. 4. Nenaglašena dužina, kvantiteta

Promatrajući prozodijske osobine vrisničkog idioma, pored troakcenatskoga čakavskog inventara percipirat će se i nenaglašena dužina, odnosno kvantiteta. Iako je o njoj u ovom radu usput već bilo spomena, nije na odmet ponoviti kako se ona realizira jedino u slogovima prije pada akcenta.

Ona se najčešće pojavljuje na prvom slogu, za što primjere vidimo u antroponima:

Bīlāc, Lūpēž, Pūžē

Cīcīnovi, Mōrīnovi.

Ali, nalazimo i primjere kad se formula kvantiteta plus naglasak udaljava od inicijalnog sloga u nazivu:

Bojdōnōvi, Gobīćēvi, Marnjōččāk

Potejōnāc.

Kvantitetu se jako često može čuti i u kolokvijalnoj komunikaciji s izvornim govornikom. Ona je relativno duga i ne može ju se ne zamijetiti.

2. Postanak nadimaka i prišvaraka

Više je načina kojima može biti motiviran postanak nekog nadimka. U srednjodalmatinskoj provenijenciji posebice je razvijena primjena nadijevanja nadimaka i prišvaraka, jer su energični mediteranski temperament i rugalačko-provokatorski mentalitet svakako dobri pokretači nastajanja posebnih imena ljudi. Osim toga, u manjim sredinama (posebice otočkim) čest je slučaj da dvije ili više osoba imaju jednako i ime i prezime, pa je nadimak jedina i nepogrješiva diskriminanta koja jasno diferencira osobe s istim službenim imenom i prezimenom.

Na ovom mjestu važno nam je upozoriti na osnovne odlike postanka vrisničkih nadimaka, i nećemo se – osim partikularno – baviti njihovom etimologijom. Hijerarhija načinâ kojima se nadijevaju nadimci i prišvarci, uglavnom je, manje ili više, posvuda jednaka. Stoga ćemo i ovdje primijeniti model koji smo i ranije rabili, a njega čine ove četiri kategorije:

2. 1. *nadimci nastali prema tjelesnim osobinama ili manama*
2. 2. *nadimci nastali prema osnovnom zanimanju*
2. 3. *nadimci izvedeni iz vlastitih imena*
2. 4. *nadimci izvedeni od zoonima i fitonima*

2. 1. Nadimci nastali prema tjelesnim osobinama ili manama

Jedan od najkarakterističnijih načina nadijevanja nadimaka i prišvaraka jest onaj po kakvoj tjelesnoj mani, ili općenito po kakvoj tjelesnoj naročitosti pojedinca. Posebice su zanimljivi oni nazivi koji se udjeljuju iz rugalačkih i tome sličnih pobuda. U vrisničkom abecedariju naići ćemo na nazive: *Bilac*, *Böca*, *Bûkalovi*, *Đilas*, *Gobičevi*, *Kožica*, *Kožinovi*, *Krôko*, *Pardilo*, *Pîcek*, *Spîca*, *Šporkîca*, *Tîkva*, *Ūšijac*.

Unutar te skupine mogli bismo oformiti i jedan pododjel, koji bi se ticao onih nadimaka i prišvaraka štono nastadoše prema kakvoj osobi ili predmetu na koji dotična osoba podsjeća, ili je nekom šaljivom zgodom imenovana po njemu. U takvu podskupinu svakako bismo ubrojili ove nazive: *Bîskup*, *Isûkarst*, *Jêdrilica*, *Pavêr*.

2. 2. Nadimci nastali prema osnovnom zanimanju

U većini naselja nadijevaju se nadimci koji su izravno ili manje izravno motivirani zanimanjem ili nekom drugom djelatnošću kojom se dotična osoba bavi.

Pored zanata, koji određeni mještani profesionalno obavlja, u ovom odsječku podrazumijevamo i neke druge vidove aktivnosti koje su bile osnovnim pokretačem dodjeljivanja nadimka ili prišvaraka. Izdvajamo ove: *Levadûra*, *Lûpêž*.

U osnovnu skupinu ovog poglavlja umetnut ćemo ove nazive: *Bîznis*, *Kapitônovi*, *Remêtinovi*, *Šijâochevi*, *Tâjnikovi*. Diljem otočkoga dijela Srednje Dalmacije čest slučaj pri oslovljavanju kojega starijega gospodina jest izraz: *meštre*. Iako smo u inim hvarskim mjestima nailazili na više naziva sa spomenutom riječcom²¹, a na susjednom otoku jedan

²¹ Siniša Vuković: *Antroponimija Vrbanja. Nadimci i prišvarci mjesta Vrbanj na otoku Hvaru*, "Čakavska rič", br. 1, 2004., str. 130.

drugačiji varijetet u obliku *Meštrič*²², u Vrisniku smo naišli samo na jedan sličan slučaj: *Meštre Ivanić*.

2. 3. Nadimci izvedeni iz vlastitih imena

Nadimke i prišvarke koji su izvedeni iz vlastitih imena i prezimena mogli bismo uglavnom stavljati uz bok s hipokoristicima. Velik je broj varijanata u kojima se mogu zateći pojedina osobna imena (najčešće Ante, Ivan, Petar...), ali smo mi na ovom mjestu registrirali samo one najznačajnije i najčešće. Pritom je vrlo kurentna pojava da se na isti izraz naiđe u nekoliko različitih mjesta, ali da se razlika osjeti jedino u akcentu. Te situacije često su i najzanimljivije, a osim toga ukazuju i na neke posebnosti dotičnoga govora.

Već samim pogledom na nomenklaturu vrisničkih naziva iznenadit će nas bujnost oblika imena Andro ili Ante: *Andrîca*, *Āntela*, *Antôn*, *Antunîca*, *Antunîčevi*, *Tône*, *Tonić*. U vokativu pojavljuje se oblik *Onte*, pa ga primjećujemo u primjeru: *Věli Ōnte*. Slijedi muško ime Josip, koje ima dvije hipokoristične tvorenice, *Běpo* i *Sibe*, kao i izvedenicu *Běpica*, od *Běpo*. Muško ime Ivan zatekli smo u ovim verzijama: *Īve*, *Ivôn*, *Pahaivo*, *Zône*. Ime Nikola manifestira se na tri načina: *Mikolâmija*, *Mikolĕtinovi* i *Mikūla*.

Neki ostali oblici muških imena jesu: *Bōrtul*, *Cvitôn*, *Jûre*, *Prōšpe*,²³ *Stîpe*, *Zōrzi* (Juraj). Oblici ženskih imena daleko su rjeđi. Našli smo ovaj: *Pōlā* (Paulina). Od ženskih imena potječu antroponimi *Cvĕtinovi* i *Tomažîn*, a iz muških *Antunîčevi*, *Filîpovi*, *Frōnčevi*, *Lūkičinovi*, *Marijōnovi*, *Marînčevi*, *Martînovi*, *Stipanîčevi*.

Rijetko se događa da se ime u muškom rodu rabi za žensku osobu ili obratno. U Vrisniku smo naišli na slučaj da se jedno dvočlano ime u muškom rodu koristi za ženu: *Divji Pōp*.

Također, rijetki su slučajevi kad se nekoga imenuje po stvarnoj osobi iz javnoga života, ako dotični na njega slični ili ako nekom drugom osobinom ta ista osoba na ciljani javni lik podsjeća. Ovdje smo naišli na prišvarak *Dilas*, koji se odnosi na stvarnoga političara iz nekadašnje SFRJ.

Zanimljivo je da se prišvarak *Kěko* u Vrisniku ne odnosi na muško ime Franko (ili neko slično), kao što se događa u mnogim mjestima u kojima smo do sada istraživali. Oblici *Mêne* i *Mēnica* svakako potječu od imena Dominik i Dominka, odnosno od neke od njihovih tvorenica.

Budući da ovdje govorimo o onomastici, spomenut ćemo i dva izraza koji su nastali po predjelu samoga naselja. Velikom hrvatskom književniku Juri Franičeviću, nastavak *Plōčār* i jest dodan po predjelu *Plōče*, tj. lokalitetu u Vrisniku na kojem je podignuta njihova obiteljska kuća. Drugi obiteljski nadimak je *Račĕčevi*, jer obitelj živi na predjelu imenom *Račĕč*.

²² Siniša Vuković: *Selaške kazate. Nadimci prišvarci i hipokoristici Selaca na otoku Braču*, "Čakavska rič", br. 2, 2001., str. 101.

²³ Ispitanici mi nisu uspjeli potvrditi ili opovrgnuti sumnju je li prišvarak *Gāšper* nastao od vlastitoga imena Prošper, koji ga i nosi.

2. 4. Nadimci izvedeni od zoonima i fitonima

Svako mjesto, beziznimno, ima obilje nadimaka i prišvaraka koji su izvedeni iz naziva za neku životinju ili biljku. Naziv se brzo nalijepi: bilo da je dotični spretan poput neke životinje, ili je njezin uzgajivač. Začudo, u Vrisniku nismo naišli ni na jedan naziv koji bi podrazumijevao izravnu povezanost s nekom životinjom, ili njezinom osobinom.

S druge strane, ime biljke može se komu udijeliti zbog uzgajanja ili prodaje te biljke, odnosno iz nekoga sličnoga razloga koji i ne mora biti izravno motiviran kontaktom s biljkom. Nazivi se dodjeljuju najčešće po dijelu biljke ili po nekom nametniku, kao što je slučaj s ovim vrisničkim nazivima. Za razliku od većine mjesta, u kojima su ipak dominantniji nadimci i prišvarci nadjeveni po nekoj životinji, u Vrisniku smo na terenu zatekli upravo obrnutu situaciju. Biljkom potaknuti nadimci i prišvarci jesu ovi: *Čīnkovi*, *Čīmula*, *Šamīn Cibib*, *Tīkva*.

3. Izgovor prezimena

Često se u kolokvijalnom razgovoru povede diskusija glede izgovora nekoga prezimena. Jedini točni izgovor onakav je kako će ga izustiti onaj koji ga i nosi. Zato ćemo mi u ovom dijelu rada priložiti popis svih prezimena na koja smo u Vrisniku naišli tijekom ovoga istraživanja, te ih akcentuirati onako kako ih izgovaraju izvorni govornici.

U našu građu ušla su i neka prezimena koja nisu izvorno vrisnička, nego su se u dotičnom mjestu ustalila nakon doseljenja. Mi smo ih akcentuirali onako kako ih izgovaraju domicilni stanovnici. Takva prezimena jesu ova:

Bucät, doselilo se iz Zastržišća (nadimci *Bīznis* i *Bucätovi*)

Hajdūk, doselilo se iz Gdinja (nadimak *Marnjōčāk*)

Mulīgec, doselilo se iz Hrvatskoga zagorja (nadimak *Pīcek*)

Najviše nadimaka zabilježili smo s početnim slovom M (24), a zatim slijede oni s P (20). Više od deset nadimaka počinje slovima B (17) i Š (14). Inače, slovom P počinje najveći broj riječi u čakavskim rječnicima.

Evo kako sami stanovnici mjesta Vrisnik izgovaraju svoja prezimena, te koji se sve nadimci i prišvarci nalaze unutar pojedinoga prezimena:²⁴

Bilīčić: Äntela, Cīcīnovi, Čīvetovi, Filīpovi, Frōnčevi, Gašper, Jūbjeni, Mašurīna, Pardīlo, Pavēr, Pičīle i Šporkīca.

Bōgdan: Bojdōnōvi.

Bojānić: Bortīčevi, Cvītōn, Čador, Jēdrilica, Kapitōnovi, Kūšā, Lūcīč, Lūkičinovi, Lūpēž, Marīnčevi, Meštre Ivānić, Mikūla, Mōli Zōne, Pājo, Pētrovi, Pūrić, Šertīta, Šervī, Šīca, Tājnikovi, Torbāk, Zūlić i Žbāraja.

Bojānić-Čivić: Vlōhotovi.

Bucät: Bīznis i Bucätovi.

²⁴ Prezimenarij koji se ovdje donosi ne sadrži ukupnost prezimena u Vrisniku. Ovdje se navode samo ona prezimena, koja su ovim anketiranjem dospjela na popis posredstvom registriranih nadimaka i prišvaraka.

Cārić: Brėšinovi, Bujāsovi, Divjī Pöp, Jakīc i Lasīć.

Franīčević: Jānjica, Kūki, Plākalovi, Plöčār, Pölkovini, Pōšetovi, Remėtinovi, Šamīn Cibīb, Šijāočevi i Šijāvac.

Grgīčević: Andrīca, Bōjetovi, Cōne, Gargīčevi, Jārep, Kēko, Mōli Prōšpe i Parėntovi.

Gurdulīć: Antunīčevi, Būlan, Ćīmula, Isūkarst, Jūtiban, Kōžica, Kōžinovi, Krōko, Levadūra, Mikolėtinovi, Mōli Marīn, Mōškotovi, Mūrvice, Skutīna, Vėli Ōnte, Vėli Marīn, Zija Grānde i Ždrīn.

Hajdūk: Marnjōčāk.

Ivānković: Būkalovi, Ćėkotovi, Marcōn, Pahaīvo, Papavūce, Potejōnāc, Račīčevi, Stipanīčevi, Šūrić, Ūšijac i Zōne.

Malīgec: Pīcek.

Mātković: Gvardalamīc i Mūrat.

Ōstojīć: Mēne, Mikolāmija, Pōlā, Pūzē.

Rubinić: Bōca, Gobīčevi, Marijōnovi, Mituīć, Pājčilo, Šāla, Šāla, Šekujōtovi, i Tūtić.

II. DIO

Abecedarij vrisničkih nadimaka i prišvaraka

KRATICE:

dem. – deminutiv; **f.** – ženski rod, femininum; **m.** – muški rod, maskulinum; **n.** – srednji rod, neutrum; **pf.** – perfektivan; **pl. tant.** – pluralia tantum; **pok.** – pokojnog; **priš.** – prišvarak; **ud.** – udova; **usp.** – usporedi; **uzr.** – uzrečica; **v.** – vidi; **vok.** – vokativ

A

Andrīca, -e f. – Andro Grgičević. Ime mu je nadjenuto po djedu.

Āntela, -e f. – Ante Biličić.

Antōn, -a m. – oblik muškog imena Ante.

Antunīca, -e f. – v. **Vėli Marīn**.

Antunīčevi, -ih – obitelj Gurdulić. Isto i **Vendīčevi**; usp. – **Vėli Marīn**.

B

Bėpica, -e m. – v. **Sībe**.

Bėpo, -ota m. – v. **Sībe**.

Bīlāc, Bīlca m. priš. – v. **Vėli Ōnte**.

Biskup, -a vok. -e m. priš. – prišvarak unutar nadimka **Skufinovi**. Brat mu je **Skufina**. Za sebe je govorio: *Koji san jō pōsrani biskup, pō san priko gošćice*; Kakav sam ja to biskup kad sam pao preko obične travke.

Biznis, -a m. priš. – Tomislav Bucat unutar nadimka **Bucātovi**.

Bōca, -e f. priš. – Stjepan Rubinić. Prišvarak mu je nadjenut jer je volio malo više popiti.

Bojdōnōvi, -ih – nadimak obitelji Bogdan.

Bōjetovi, -ih – nadimak obitelji Grgičević; usp. – **Tonić**.

Bōmbotovi, -ih – v. **Šervī**.

Bōrtul, -a vok. -e m. – oblik muškog imena Bartul.

Bortičevi, -ih – nadimak obitelji Bojanić.

Brāco, -ota m. priš. – v. **Pājo**.

Brēšinovi, -ih – nadimak obitelji Carić.

Bucātovi, -ih – nadimak obitelji Bucat. Doselila se iz Zastražišća; usp. – **Biznis**.

Bujāsovi, -ih – nadimak obitelji Carić. Isto i **Čīnkovi**.

Būkalovi, -ih – nadimak obitelji Ivanković; usp. – **Šūrić**.

Būlan, -a m., **Būlanovi**, -ih – Vojko Gurdulić. Obitelj je odselila u Jelsu; usp. – **Ćīmula**.

C

Cīcinovi, -ih – nadimak obitelji Biličić.

Cōne, -eta m. priš. – Ante Grgičević unutar nadimka **Parēntovi**. Isto i **Šiling**.

Cvītinovi, -ih – v. **Šijāočevi**.

Cvitōn, Cvitāna vok. Cvitāne m. priš. – Cvjetko Bojanić. Otac mu je **Meštre Ivānić**.

Č

Čādor, -a vok. -e m. priš. – Ante Bojanić; usp. – **Žbāraja**.

Čēkotovi, -ih – nadimak obitelji Ivanković.

Čīnkovi, -ih (*čīmāk*, čīnka m. – nametnik na plodu rajčice) – v. **Bujāsovi**.

Čīvetovi, -ih – nadimak obitelji Biličić.

Ć

Ćīmula, -e f. priš. (*ćīmula*, -e f. – mladica kupusa) – Jure Gurdulić unutar nadimka **Būlanovi**.

D

Divjī Pōp, Divjēga Popā vok. Divjī Popē m. priš. – Anka Carić unutar nadimka **Jakīc**. Isto i **Jāpan**.

Dúndić, -a vok. -u m. priš. – v. **Pājčilo**.

Đ

Đilas, -a m. priš. – v. **Pájo**.

F

Filipovi., -ih – nadimak obitelji Biličić; usp. – **Pardilo**.

Frõnčevi, -ih – nadimak obitelji Biličić; usp. – **Gāšper**, **Jūbjeni**, **Šporkica**, **Pavēr**, **Mašurina** i **Pičile**.

G

Gargičevi, -ih – nadimak obitelji Grgičević; usp. – **Jārep** i **Mōli Prōšpe**.

Gāšper, -a vok. -e m. priš. – Prošper Biličić unutar nadimka **Frõnčevi**. Isto i **Māđarica**.

Gobīčevi, -ih – nadimak obitelji Rubinić; usp. – **Šāla**.

Gvardalamīč, -īčā vok. priš. – Bartul Matković. Odselio u Jelsu. Sin mu je **Mūrat**.

I

Isūkarst, -a vok. -e m. priš. – Marin Gurdulić unutar nadimka **Mikolētinovi**. Isto i **Mōli Marīn**. Imao je dužu bradu pa je podsjećao na Isusa Krista.

Īve, Īveta m. – oblik muškog imena Ivan.

Ivôn, Ivāna vok. Ivāne m. – oblik muškog imena Ivan.

J

Jakīc, -īcā vok. -īcū m, **Jakīčevi**, -ih – nadimak obitelji Carić; usp. – **Divjī Pōp**.

Jānjica, -e f. priš. – obitelj Franičević (Josip).

Jāpan, -a m. priš. – v. **Divjī Pōp**.

Jārep, -a m. priš. – Andro Grgičević unutar nadimka **Gargičevi**. Otac mu je **Mōli Prōšpe**.

Jēdrilica, -e f. priš. – Stjepan Bojanić unutar nadimka **Tājnikovi**.

Jūbjeni, -ega m. priš. – Vinko Biličić unutar nadimka **Frõnčevi**. Otac mu je **Gāšper**.

Jūre, -eta m. – oblik muškog imena Juraj ili Jurica.

Jūtiban, -a vok. Jūti m. priš. – Dino Gurdulić. Isto i **Ždrīnōvič**.

K

Kapitōnovi, -ih – nadimak obitelji Bojanić. Bili su pomorci i imali su veliki brod; usp. – **Šica**.

Kèko, -ota m. priš. – Ivica Grgičević.

Kmêće, -eta m. priš. – v. **Kožica**.

Kožica, -e f. priš. – Miljenko Gurdulić unutar nadimka **Kožinovi**. Isto i **Mlëčić**, **Kmêće** i **Spica**.

Kožinovi, -ih – nadimak obitelji Gurdulić. Isto i **Mart̃inovi**; usp. – **Kožica**.

Krāstos, -a vok. Krāstos m. priš. – v. **Pājo**.

Krôko, -ota m. priš. – Prošper Gurdulić unutar nadimka **Mikolëtinovi**.

Kūki, -ja m. priš. – Ante Franičević unutar nadimka **Remëtinovi**.

Kūšā, Kušē m. priš. – Jurica Bojanić. Otac mu je **Lūčić**.

L

Lasić, -a m. priš., **Lasetövi**, -ih – Vinko Carić. Isto i **Stürići**.

Levadûra, -e f. priš. (tal. *leva*, -e f. – vojna obveza + *durare* – trajati) – Ante Gurdulić. Dugo je služio vojnu obvezu; usp. – **Vëli Ônte**.

Lūčić, -a vok. -lëu m. priš. – Ivo Bojanić. Otac mu je **Zūlić**.

Lūkičinovi, -ih – nadimak obitelji Bojanić.

Lūpëž, -ëža vok. -ëžu m. priš. (*lūpëž*, -ëža m. – kradljivac, lopov) – Branko Bojanić. Odselio se u Jelsu.

M

Mādarica, -e f. priš. – v. **Gāšper**.

Marcôn, Marčāna vok. Marčāne m. priš. – Ivo Ivanković. Odselio se u Jelsu. Brat mu je **Ūšijac**.

Marijônovi, -ih – nadimak obitelji Rubinić.

Mar̃inčevi, -ih – nadimak obitelji Bojanić; usp. – **Šertita**.

Marnjōčāk, Marnjōška m. priš. – Antun Hajduk. Doselio se iz Gdinja.

Mart̃inovi, -ih – v. **Kožinovi**.

Mašurina, -e m. priš. – Jurko Biličić unutar nadimka **Frōnčevi**. Sin mu je **Pičile**.

Mêne, -eta m. priš. – obitelj Ostojić.

Mênica, -e f. – oblik ženskoga imena Mena.

Meštre Ivānić, Meštre Ivānića (Meštre Îveta) m. priš. – Ivo Bojanić.

Mikolāmija, -e m. priš. – Mikula Ostojić. Živio je u Jelsi. Sin mu je **Pūžë**.

Mikolëtinovi, -ih – nadimak obitelji Gurdulić; usp. – **Mōli Mar̃in** i **Krôko**.

Mikūla₁, -e m. – oblik muškog imena Nikola.

Mikūla₂, -e m. priš. – Nikola Bojanić unutar nadimka **Pëtrovi**.

Mituić, -a m. priš., **Mituīčevi**, -ih – Miljenko Rubinić. Isto i **Mitūj**.

Mitúj, -újã m. priš. – v. **Mituíc**.

Mlëčić, -a m. priš. – v. **Kõžica**.

Mõli Marín, Mõlega Mar`na m. priš. – Marin Gurdulić unutar nadimka **Mikolëtinovi**. Isto i **Isùkarst**.

Mõli Prõšpe, Mõlega Prõšpeta m. priš. – Prošper Grgičević unutar nadimka **Gargičevi**. Isto i **Šõrić**.

Mõli Zõne, Mõlega Zõneta m. priš. – Ivan Bojanić.

Mõr`novi, -ih – v. **Remëtinovi**.

Mõškotovi, -ih – nadimak obitelji Gurdulić.

Mürat, -a m. priš. – Dinko Matković. Živi u Jelsi. Otac mu je **Gvardalamić**.

Mürvica, -e f. priš. – Stipe Gurdulić. Prozvan je zbog žene iz bračkoga mjesta Murvica u koju se bio zagledao. Živio je u Jelsi.

P

Pahaívo, -ota m. priš. – Ivo Ivanković unutar nadimka **Potejõnac**.

Pajäk, Pajkã m. priš. – v. **Päjçilo**.

Päjçilo, -ota m. priš. – Tonči Rubinić. Isto i **Pajäk** i **Dũndić**.

Päjo, -ota m. priš. – Antun Bojanić. Isto i **Tomažin**, **Krãstos**, **Đilas**, **Pizdũn**, **Tõpos**, **Vardõni** i **Brãco**.

Papavũçe, -eta m. – obitelj Ivanković; usp. – **Zõne**₂.

Pardilo, -ota m. priš. – Juraj Biličić unutar nadimka **Filipovi**.

Parëntovi, -ih – nadimak obitelji Grgičević; usp. – **Cõne**.

Pavër, -ërã vok. -ërũ m. priš. – Antun Biličić unutar nadimka **Frõnçevi**. Otac mu je **Šporkica**.

Pëtrovi, -ih – nadimak obitelji Bojanić; usp. – **Mikũla**₂.

Pëcek, -a m. priš. – Željko Maligec. Doselio se iz Hrvatskoga zagorja.

Pëçile, -eta m. priš. – Ivo Biličić unutar nadimka **Frõnçevi**. Otac mu je **Mašur`ina**.

Pizdũn, -ũnã m. priš. – v. **Päjo**.

Plãkalovi, -ih – nadimak obitelji Franičević.

Plõčãr, -a m. priš. – Jure Franičević (hrvatski književnik) unutar nadimka **Põlkovini**.

Põlä, -ë m. f. priš. – Paulina Ostojčić. Živjela je u Jelsi.

Põlkovini, -ih – nadimak obitelji Franičević; usp. – **Plõčãr**.

Põšetovi, -ih – nadimak obitelji Franičević.

Potejõnac, -õnca m. – obitelj Ivanković; usp. – **Pahaívo**.

Pürić, -a m. priš. – Ante Bojanić.

Püzë, Püzeta vok. Püzeta m. priš. – Ivo Ostojčić. Živio je u Jelsi. Otac mu je **Mikolãmija**.

R

Račičevi, -ih – nadimak obitelji Ivanković. Stanuju na predjelu koji se zove *Račič*.

Remetinovi, -ih (*reměta*, -e f. – zvonar u crkvi) – nadimak obitelji Franičević. Isto i **Mōrīnovi**; usp. – **Kūki**.

S

Sībe, -eta m. – oblik muškog imena Josip. Isto i **Běpo** i **Běpica**.

Skuřina, -e f. priš., **Skuřinovi**, -ih – Antun Gurdulić. Brat mu je **Biskup**.

Spīca, -e f. m. priš. – v. **Kōžica**.

Stipančevi, -ih – nadimak obitelji Ivanković.

Stīpe, -eta m. – oblik muškoga imena Stjepan.

Stūrići, -ih – v. **Lasetōvi**.

Š

Šāla₁, -e f. priš. – Grgo Rubinić unutar nadimka **Gobīčēvi**.

Šāla₂, -e f. priš. – Jerko Rubinić. Odselio se u Jelsu.

Šamīn Cibīb, Šamīna Cibība m. priš. – Silvestar Franičević.

Šekujōtovi, -ih (*šjōr* – gospodin + *kurāt* – svećenik) – nadimak obitelji Rubinić (Ivo); usp. – **Tūtić**.

Šertīta, -e f. priš. – Marin Bojanić unutar nadimka **Marīnčevi**.

Šervī, Šervī m. – obitelj Bojanić. Isto i **Bōmbotovi**.

Šīca, -e f. priš. – Ivo Bojanić unutar nadimka **Kapitōnovi**. Isto i **Torbāk**.

Šijāočevi, -ih (*šijāt*, -ōn pf. – zaustavljati brod naredbom za vožnju unatrag) – nadimak obitelji Franičević. Netko je od predaka kormilario brodom. Isto i **Cvītinovi**.

Šijāvac, Šijōvca m. – Anton Franičević unutar nadimka **Šijāočevi**.

Šiling, -a m. priš. – v. **Cōne**.

Šōrić, -a m. priš. – v. **Mōli Prōšpe**.

Šporkīca, -e f. priš. – Marin Biličić unutar nadimka **Frōnčevi**. Sin mu je **Pavēr**.

Šūrić, -a m. priš. – Ante Ivanković unutar nadimka **Būkalovi**.

Šūškotovi, -ih – nadimak obitelji Marić.

T

Tājnikovi, -ih – nadimak obitelji Bojanić. Jedan od predaka bio je tajnik u Zadruzi; usp. – **Jēdrilica**.

Tīkva, -e f. priš. – v. **Ždrīn**.

Tomažin, -a vok. -e m. priš. – v. **Pâjo**.

Tône, -eta m. – oblik muškog imena Ante.

Tonić₁, -a m. – oblik muškog imena Ante.

Tonić₂, -a m. priš. – Ante Grgičević unutar nadimka **Bôjetovi**.

Tôpos, -a m. priš. – v. **Pâjo**.

Torbâk, Torbâka m priš. – Ivo Bojanić unutar nadimka **Kapitônovi**. Isto i **Šica**.

Tütic, -a m. priš. – Ivo Rubinić unutar nadimka **Šekujôtovi**.

U

Ūšijac, -ijca m. priš. – Luka Ivanković. Živi u Jelsi. Brat mu je **Maćôn**.

V

Vardôni m. priš. – v. **Pâjo**.

Vèli Ônte, Vèlega Ônteta m. priš. – Ante Gurdulić. Isto i **Zija Grânde**, **Levadûra**, **Zvîzgo** i **Bîlâc**.

Vèli Marîn, Vèlega Marîna vok. Vèli Marîne m. priš. – Marin Gurdulić unutar nadimka **Antunîcevi**. Isto i **Antunîca**.

Vendîcevi, -ih – v. **Antunîcevi**.

Vlôhotovi, -ih – nadimak obitelji Bojanić-Čivić.

Z

Zija Grânde, Zîje Grânde f. priš. (španj. *zia* – tetka + *grande* – velika) – Ante Gurdulić. Imao je tetku u Argentini; usp. – **Vèli Ônte**.

Zône₁, -eta m. – oblik muškog imena Ivan.

Zône₂, -eta m. priš. – Ivan Ivanković unutar nadimka **Papavûče**.

Zôrzi m. – oblik muškog imena Juraj.

Zûlić, -a vok. -u m. priš. – Juraj (Zorzi) Bojanić; usp. – **Lücić**.

Zvîzgo, -ota m. priš. – v. **Vèli Ônte**.

Ž

Žbàraja, -a f. – Ante Bojanić. Nadimak je dobio zbog toga što je na protivljenje financijskih policajaca uzvratilo riječima: “Žbàraj pùcaj, ìden nâ tance”! Isto i **Čâdor**.

Ždrîn, -a vok. -e m, **Ždrînotovi**, -ih – Tonči Gurdulić. Obitelj se odselila u Jelsu. Isto i **Tikva**.

Ždrînović, -a vok. -u m. priš. – v. **Jûtiban**.

LITERATURA

1. Knjige, stručne:

- Boerio, Giuseppe: *Dizionario del dialetto veneziano*, seconda edizione aumentata e corretta, Venezia, 1856., ristampa anastatica, Giunti, Firenze, 1993.
- Dulčić, Jure / Pere Dulčić: *Rječnik bruškoga govora*, JAZU, Zagreb, 1985.
- Hraste, Mate: *Čakavski dijalekat ostrva Hvara*, Beograd, 1935.
- Otok Hvar*, monografija, Matica Hrvatska, Zagreb, 1995.
- Samardžija Marko/Selak, Ante: *Leksikon hrvatskoga jezika i književnosti*, Zagreb, 2001.
- Šimunović, Petar: *Hrvatska prezimena*, Zagreb, 1995.
- Škunca, Bernardin: *Štovanje Isusove muke na otoku Hvaru*, Crkva u svijetu, Split, 1981.
- Vidović, Radovan: *Čakavske studije*, Čakavski sabor, Split, 1978.
- Vidović, Radovan: *Jadranske leksičke studije*, Split, 1993.

2. Knjige, literarne

- Carić, Anka: *Friž na sarcu*, Split, 1986.
- Franičević, Marin: *Sve masline*, Split, 1971.
- Franičević, Marin: *Pet stoljeća hrvatske književnosti*, knjiga 133, Zagreb, 1976.
- Franičević-Pločar, Jure: *Šaka zemlje*, Split, 1974.
- Franičević-Pločar, Jure: *Pet stoljeća hrvatske književnosti*, knjiga 143, Zagreb, 1977.
- Franičević-Pločar, Jure: *Friži*, Split, 2001.

3. Članci:

- Belić, Vinko/Miličić, Zorko: *Hvarska dobrovoljačka partizanska četa "Matij Ivanić"*, "Hvarski zbornik", br. 3, 1975.
- Dulčić, Visko: *Nastanak sela Rudine. Prilozi povijesnoj građi o naseljima na otoku Hvaru*, "Hvarski zbornik", br. 2, 1974.
- Finka, Božidar: *Čakavska jezična problematika*, "Čakavska rič", br. 2, 1972.
- Kvesić, Sibe: *NOP na Hvaru nakon paljenja Vrbanja i Dola*, "Hvarski zbornik", br. 4, 1976.
- Ostojčić, Ivan: *Imena životinja u dalmatinskim srednjovjekovnim antroponimima*, "Čakavska rič", br. 2, 1987.
- Senjanović-Čopo, Frane: *Splitski prišvarci i nadimci*, "Čakavska rič", br. 1, 1994.
- Šimunović, Petar: *Čakavština srednjodalmatinskih otoka*, "Čakavska rič", br. 1, 1977.
- Šimunović, Petar: *Jezik-govor Hvarana*, "Otok Hvar", monografija, Zagreb, 1995.

- Šupuk, Ante: *Antroponimni hibridi*, "Čakavska rič", br. 2, 1971.
- Vekarić, Nenad: *Hvarani na jugozapadnom dijelu Pelješa u 18. i 19. stoljeću*, "Hvarski zbornik", br. 5, 1977.
- Vekarić, Nenad: *Hvarani na Pelješcu II*, "Hvarski zbornik", br. 6, 1978.
- Vidović, Radovan: *Komentar (za splitske prišvarke i nadimke)*, "Čakavska rič", br. 1, 1994.
- Vuković, Siniša: *Antroponimija Vrbanja. Nadimci i prišvarci mjesta Vrbanja na otoku Hvaru*, "Čakavska rič", br. 1, 2004.
- Vuković, Siniša: *Selaške kazate, nadimci, prišvarci i hipokoristici Selaca na otoku Braču*, Čakavska rič, br. 2, 2001., str. 73-116.
- Vulić, Sanja: *Akcentatske, glasovne i tvorbene inačice u rječnicima izvornih čakavskih govora*, "Filologija", knjiga 26, Zagreb, 1996.

ANTROPONIMIA DI VRISNIK

Riassunto

In questo studio sono elaborati i soprannomi ed i nomignoli (epiteti) di Vrisnik sull'isola di Hvar. La materia antroponimica che è presentata, è stata raccolta con la ricerca sul terreno durante febbraio e marzo del 2003. Conta, in complesso, 156 lemmi che sono stati raccolti sul campione di circa 220 abitanti. Lo studio è composto di due parti: la prima è descrittiva e analitica, e la seconda è delle idee e porta gli antroponimi che sono infilati in modo alfabetico, come nel dizionario.

Parole chiave: soprannome, nomignolo, antroponimia e sostantivo.

ANTHROPONYMY OF VRISNIK

Summary

The article deals with nicknames and sobriquets in the village of Vrisnik on the island of Hvar. The structure presented was collected on site research during February and March 2003. There are 156 items collected on a sample of 220 inhabitants. The article consists of two parts: the first being descriptive and analytical, whereas the second one is conceptual and brings anthroponyms listed alphabetically as in a dictionary.

Key words: nickname, sobriquet, anthroponymy, noun.

Podaci o autoru:

Siniša Vuković, student hrvatskoga jezika i književnosti i talijanskoga jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu u Splitu, kućna adresa: Kraj sv. Luke 2, 21 000 Split, mob. 091 / 523 75 43 ili Hvarska 1, 21425 Selca, otok Brač, tel. 021 / 622 012.